

Види речень за емоційним забарвленням (окличні й неокличні)

Вправа 337. Прочитайте речення. Визначте вид кожного з них за метою висловлювання. Що в них спільного?

1. Дбайте про свою гідність... Саме з гідності «можна вивести» хоробрість, совість, чесність. Це захоплива робота для кожного з нас і це те, що може надати сенсу нашому існуванню (М. Попович). 2. Мати гідність — означає поважати себе, цінувати себе як неповторну духовну особистість (З Інтернету). 3. Будь-яка дія, будь-які рішення набувають сенсу лише настільки, наскільки вони шанують гідність людини (О. П'єрон). 4. Найголовніше в житті людини — зберегти свою людську гідність всупереч усьому. Тому що людина без гідності — неповноцінна людина, а народ без гідності — це вже не народ (А.Роговцева).

1. Які є типи речень за емоційним забарвленням?
2. Яке речення називають окличним?
3. Чим від нього відрізняється неокличне речення?

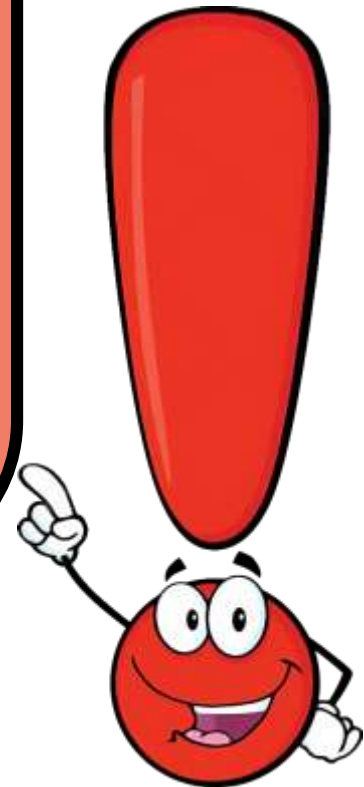
1. Які речення можуть бути окличними?
2. Які розділові знаки ставимо в кінці окличного речення?
3. Які емоції забарвлюють речення?
4. Коли окличні речення вживати недоцільно?

Мовознавці кажуть, що емоції сьогодні в моді. Вони охопили всі сфери спілкування: політичну, побутову й міжособистісну. Через емоції в мовленні людина виражає своє ставлення до всього, що її оточує.

Важливо, щоб емоції були щирі, відповідали ситуації й не були надмірними. Емоцію можна передати словом, а можна — інтонаційно.

Емоційно забарвленими можуть бути розповідні, питальні й спонукальні речення. Тоді їх вимовляють із почуттям радості, захоплення, здивування, обурення, гніву, страху тощо.

Вправа 338. Прочитайте виразно текст. Назвіть окличні речення. Чому в тексті вони доречні? Яка емоція їх забарвлює? Кому притаманна гідність — захисникам чи спостерігачам? Чому?

1. Люди, які бачать приниження інших, поділяються на дві категорії: спостерігачі й захисники. Помітивши, що хтось став жертвою булінгу, захисники закликають спинитися. Чи можеш ти захищати інших? Ти зможеш! Накажи їм спинитися! Підтримуй тих, кого образили, усміхайся тим, кому сумно, захищай тих, кого принижують. Запам'ятай: один у полі теж воїн! Будь гідною й доброю людиною! (Ш. Кумбс).

Вправа 339. Виразно прочитайте речення, правильно інтонуючи їх. Чим відрізняються інтонації окличних і неокличних речень? Поясніть розділові знаки. Дайте відповідь на запитання першого речення

1. Яка книжка змушує вас забути про все на світі й просто зникнути між її рядками? (М. Вікінґ). 2. У цей день було багато сміху, поцілунків і теплих слів. Усе це творило атмосферу любові й злагоди. 3. «Не використовуй такі жахливі слова!» — долинув голос Меґ. 4. «У когось є якась цікава історія?! У мене був такий похмурий день, що, мабуть, помру, якщо не почую чогось веселого!» — сказала Меґ. 5. Це все мій проклятий характер! Як не намагаюся опановувати себе, нічого не виходить. Стримуюся, стримуюся, а потім усе одно проривається! Що ж мені робити, мамо?! (Л.-М. Олкотт).

Вправа 341. Прочитайте виразно речення. Визначте емоції, що забарвлюють окличні речення. Яку роль вони відіграють у нашому житті?

1. Яка розкішна цьогоріч зима! Стільки снігу намело, багато морозу (зі стріх не капне), і... багато сонця! (Дара Корній). 2. Я не тямив себе від щастя! (Т. Поставна). 3. «Вода?! Вода! — закричав Остап. — Дарино, вода!» 4. Як він красиво говорив про своє місто! І з кожною оповіддю росло відчуття, що вона таки мусить його побачити, цей легендарний Львів, мусить пройтися старими вуличками, вимощеними бруківкою, послухати, як доладно та мелодійно звучать дерев'яні сходи в старих кам'яницях, вдихнути аромату щойно змеленої кави на площі Ринок... (Дара Корній).

342

Уявіть наведені ситуації. Виберіть будь-яку з них та опишіть її детальніше. Текст закінчіть кількома реченнями, що передають ваші емоції.

I. Коли вечірнє сонце наполовину сховалося за морем і на поверхні води з'явилася сонячна доріжка.

II. Коли у вашій присутності ображають вашого однокласника / вашу однокласницю.

III. Коли вас по дорозі додому зненацька застала літня злива.

IV. Коли чемпіонат виграла ваша улюблена команда.